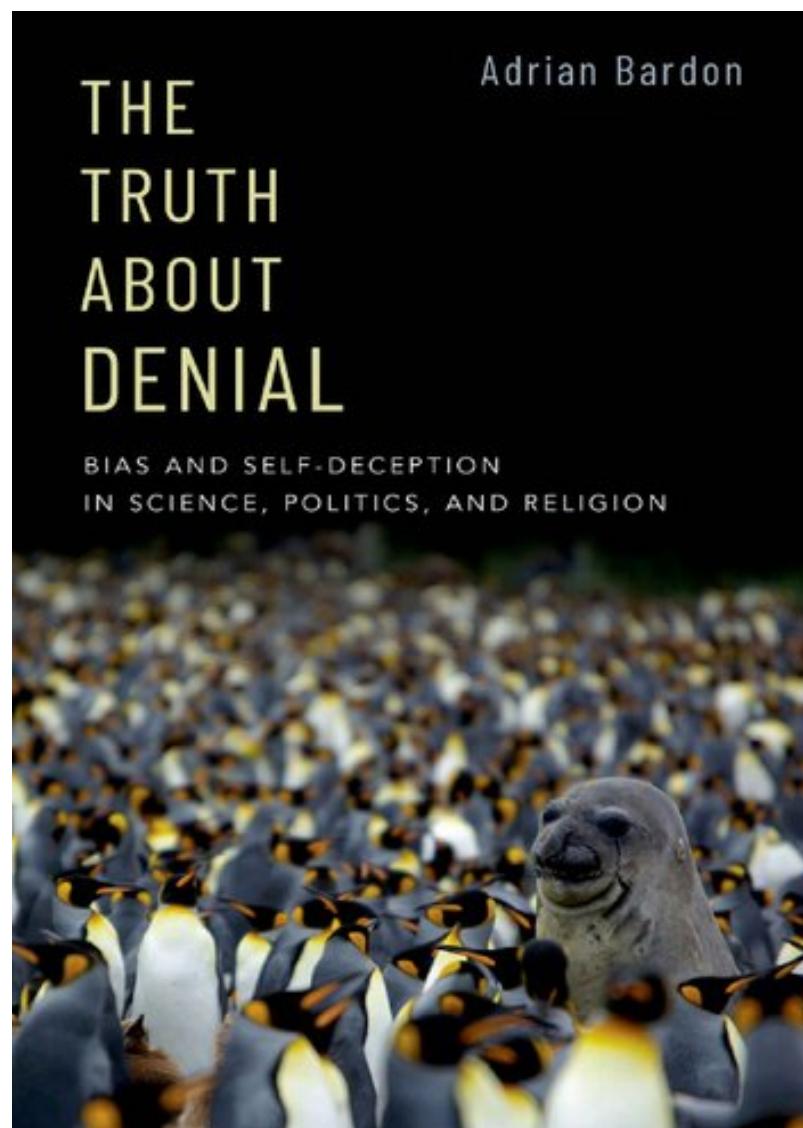

The Truth About Denial: Bias and Self-Deception in Science, Politics, and Religion Adrian Bardon pdf download

<https://ebookmass.com/product/the-truth-about-denial-bias-and-self-deception-in-science-politics-and-religion-adrian-bardon/>

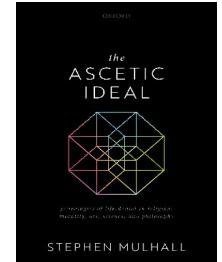

Explore and download more ebooks at ebookmass.com

We believe these products will be a great fit for you. Click the link to download now, or visit ebookmass.com to discover even more!

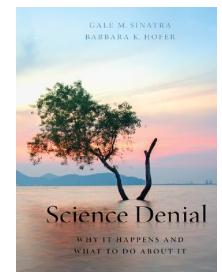
The Ascetic Ideal: Genealogies of Life-Denial in Religion, Morality, Art, Science, and Philosophy Stephen Mulhall

<https://ebookmass.com/product/the-ascetic-ideal-genealogies-of-life-denial-in-religion-morality-art-science-and-philosophy-stephen-mulhall/>

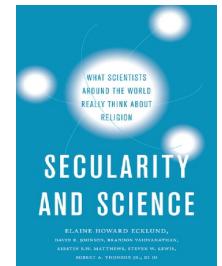
Science Denial: Why It Happens and What to Do About It Gale M. Sinatra & Barbara K. Hofer

<https://ebookmass.com/product/science-denial-why-it-happens-and-what-to-do-about-it-gale-m-sinatra-barbara-k-hofer/>

Secularity and Science: What Scientists Around the World Really Think About Religion Elaine Howard Ecklund

<https://ebookmass.com/product/secularity-and-science-what-scientists-around-the-world-really-think-about-religion-elaine-howard-ecklund/>

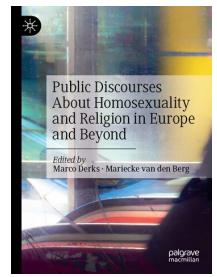
Kant on Evil, Self-Deception, and Moral Reform Laura Papish

<https://ebookmass.com/product/kant-on-evil-self-deception-and-moral-reform-laura-papish/>

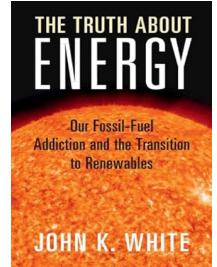
Public Discourses About Homosexuality and Religion in Europe and Beyond Marco Derks

<https://ebookmass.com/product/public-discourses-about-homosexuality-and-religion-in-europe-and-beyond-marco-derks/>

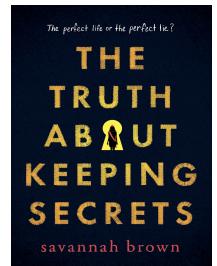
The Truth about Energy John Kingston White

<https://ebookmass.com/product/the-truth-about-energy-john-kingston-white/>

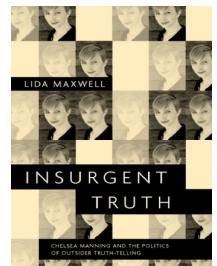
The Truth about Keeping Secrets Savannah Brown

<https://ebookmass.com/product/the-truth-about-keeping-secrets-savannah-brown/>

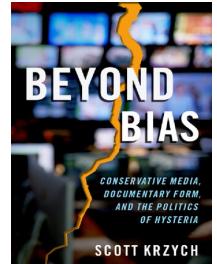
Insurgent Truth: Chelsea Manning And The Politics Of Outsider Truth-Telling Lida Maxwell

<https://ebookmass.com/product/insurgent-truth-chelsea-manning-and-the-politics-of-outsider-truth-telling-lida-maxwell/>

Beyond Bias: Conservative Media, Documentary Form, and the Politics of Hysteria Scott Krzych

<https://ebookmass.com/product/beyond-bias-conservative-media-documentary-form-and-the-politics-of-hysteria-scott-krzych/>

Adrian Bardon

THE TRUTH ABOUT DENIAL

BIAS AND SELF-DECEPTION
IN SCIENCE, POLITICS, AND RELIGION

The Truth About Denial

The Truth About Denial

Bias and Self-Deception in Science, Politics, and Religion

ADRIAN BARDON

OXFORD
UNIVERSITY PRESS

Oxford University Press is a department of the University of Oxford. It furthers the University's objective of excellence in research, scholarship, and education by publishing worldwide. Oxford is a registered trade mark of Oxford University Press in the UK and certain other countries.

Published in the United States of America by Oxford University Press
198 Madison Avenue, New York, NY 10016, United States of America.

© Oxford University Press 2020

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission in writing of Oxford University Press, or as expressly permitted by law, by license, or under terms agreed with the appropriate reproduction rights organization. Inquiries concerning reproduction outside the scope of the above should be sent to the Rights Department, Oxford University Press, at the address above.

You must not circulate this work in any other form and you must impose this same condition on any acquirer.

CIP data is on file at the Library of Congress
ISBN 978–0–19–006227–9 (pbk.)
ISBN 978–0–19–006226–2 (hbk.)
ISBN 978–0–19–006229–3 (epub.)

Contents

Preface

Acknowledgments

1. Bias and Belief

- 1.1 What Is Denial?
- 1.2 “Hot Cognition”
- 1.3 Mechanisms of Motivated Reasoning
- 1.4 The Origins of Denial
- 1.5 Pathological Ideology, and Denialism as a Social Phenomenon

2. Science Denial

- 2.1 Climate Science Denial
- 2.2 Personality, System, and Status Quo
- 2.3 The Asymmetry Thesis
- 2.4 Science and Societal Change

3. Pride, Prejudice, and Political Economy

- 3.1 Political Economics
- 3.2 Poverty and the Fundamental Attribution Error
- 3.3 Classism and Racial Stereotyping
- 3.4 The Liberty Argument
- 3.5 Asymmetry Again

4. Religion

- 4.1 Reasons to Believe
- 4.2 Is It Even a Belief?
- 4.3 The Origins of Religiosity
- 4.4 Tenacity
- 4.5 The Problem(s) with Religion
- 4.6 The Retreat into Abstraction

Afterword: Directions for Science Communication

A.1 More Information?

A.2 Message Framing and Delivery

Index

Preface

Eighteenth-century philosopher David Hume is justly celebrated for treating the mind as part of nature, rather than as something that belongs to some spiritual realm separate from the material world. “Naturalism” about the mind just means that the mind’s operations are natural phenomena that obey rules like any other phenomenon described by science. According to naturalism, the proper study of our mental operations is through natural sciences like biology, neuroscience, and psychology. In offering explanations for various phenomena, the sciences center on the search for causal regularities. In seeking to understand belief as a naturally occurring phenomenon, Hume therefore decided to focus on what *causes* one to hold a given belief, rather than on what *justifies* one in holding a belief. This might seem the wrong approach if one felt that (a) one’s beliefs about the world are typically well grounded in reasons, and (b) the process of arriving at—and acting on—those beliefs is accurately described as one that involves a dispassionate weighing of evidence before reaching a conclusion. But human beings generally do not operate this way, if ever. Hume argued that reason is an essential tool for achieving our ends, but it remains a “slave” to the passions, in that our actions are ultimately explained by our *motives*—and reason by itself does not motivate.

The often-insidious influence of unconscious motives on our actions is most apparent in the area of ideology. Philosophers, historians, psychologists, political scientists, and other students of human nature have long noted that we exhibit an enormous susceptibility to unconscious bias in our beliefs. Our interests and emotional needs affect not just our values and choices but also our factual picture of the world around us. In his book on self-deception, psychologist Harry Triandis discussed the many reasons

to conclude that “people often see what they wish to see, and believe what they wish to believe.”¹ Our picture of the world is distorted by self-interest, peer influence, prejudice, fear, and favoritism, and we are often not aware of the influence our motives have on our factual understanding of the evidence for our conclusions. Triandis described how we tend to prefer (again, often without self-awareness) explanations of phenomena that conform to our favored view of things. We seek out evidence and opinions that tend to confirm our prejudices; we ignore or avoid unwanted information. At the same time, we routinely view ourselves as more objective in our judgments than our ideological opponents.

An approach to understanding the mind’s operations that focuses on motives seems particularly apt when our subject of study is ideological or doctrinal belief. Political, religious, and other worldviews include certain ideals and prescriptions, but such worldviews themselves rest on a bedrock of factual claims about the world. Because we are not dispassionate about our ideological commitments, it is exceedingly difficult (indeed, almost unheard of) to be entirely dispassionate in the way we account for them using facts and evidence. The justifications we offer for our ideological positions are suffused by unconscious, implicit bias, and are maintained by selective attention to evidence. “Denial” is a word we sometimes use in describing the psychological state of those who are self-deceived about the real causes for the beliefs they hold. Any economist will tell you that human behavior is all about incentives. We are increasingly coming to understand that *factual belief* can work much the same way.

Those with an interest in manipulating public opinion are happy to exploit this aspect of human nature by spinning the truth in ways that appeal to existing prejudices. As a result, ideological partisans wind up disagreeing not just on policy preferences but even on basic facts.

Of late, observers of the U.S. political landscape have been commenting more and more on the alarming ways in which Americans of different political persuasions and cultural, racial, and other identity groups seem not just to disagree on issues but

also to be living in different realities. One area where this situation has significant consequences is in the way people can interpret reports of scientific consensus differently, depending on their prejudices and allegiances. Different people, for example, may hear about the science on the human causes of climate change and—sincerely—perceive either certainty, uncertainty, or outright hoax. This phenomenon undercuts public discourse on matters where public policy grounded in solid science has never been more essential.

This phenomenon is on a continuum with the way in which different people can look at those living in poverty, and see them either as victims of unfair circumstances or as people who are complicit in a culture of irresponsibility and dependency. Different people will consider a given refugee population, and see either an alien threat to our way of life or deserving potential members of our society. Different people will see a video of a police shooting; some will see justification and others will see murder.

An environment of polarization, prejudice, bias, and willful self-deception, combined with an often misleading political and media environment, is toxic for political discourse. Polarization on matters of *fact* is affecting progress on matters of critical public importance, such as action on climate.

Research on denial has exploded over just the last few years. This includes game-changing work from social, political, cognitive, and evolutionary psychology, as well as from sociology, communication studies, political science, history, and philosophy. My goal has been to bring this diverse work together for the reader while, I hope, convincing readers of the urgent importance of gaining a better understanding of unconscious bias and self-deception. Denial concerns all of us—both as victims and as perpetrators—and so this work is intended not just for an academic audience; it is for everyone.

¹ Harry Triandis, *Fooling Ourselves: Self-Deception in Politics, Religion, and Terrorism* (Westport, CT: Praeger, 2009).

Acknowledgments

This wide-ranging project would have been impossible without the contributions of others. I benefited from discussions with Emily Austin, Mark Bedau, Melissa Harris-Perry, Ana Iltis, Justin Jennings, Ralph Kennedy, Win-Chiat Lee, Christian Miller, Naomi Oreskes, Keith Payne, Jedediah Purdy, Maura Tumulty, and Alan Wilson. A 2015 seminar here at Wake Forest on “The Science of Science Denial” allowed me to have extremely productive interactions with Peter Ditto, Heather Douglas, Erin Hennes, Neil Van Leeuwen, Aaron McCright, Mark Navin, Brendan Nyhan, Jay Odenbaugh, Vanessa Schweizer, Elizabeth Suhay, and Sara Yeo. A number of these scholars read portions of my manuscript and made really helpful comments. (Peter Ditto and Elizabeth Suhay need to be given special mention as providing comments, advice, and guidance above and beyond the call of duty.) The amazing Alex Madva read drafts of several chapters and made many great suggestions.

I would like to thank Oxford University Press executive editor Peter Ohlin for his support and advice. I also benefited greatly from the comments and suggestions made by six anonymous referees for Oxford University Press. Peer review is a time-consuming job with little reward, yet it is of absolutely central importance to research and scholarship.

Jacque Acierno helped with research work for the project, and Kathryn Dillin and Ally Howell each provided editorial assistance. Tyler Pruitt rendered the two charts in [chapter 3](#) using data I supplied.

I am grateful for the support I received, over the final year of this project, as a Fellow with the Humility and Conviction in Public Life project at the University of Connecticut.

Visit <https://ebookmass.com> today to explore

a vast collection of ebooks across various genres, available in popular formats like PDF, EPUB, and MOBI, fully compatible with all devices. Enjoy a seamless reading experience and effortlessly download high-quality materials in just a few simple steps. Plus, don't miss out on exciting offers that let you access a wealth of knowledge at the best prices!

I have been very fortunate to be able to discuss the issues covered in this book with my wife, Janna Levin; she also checked the manuscript for errors. Dr. Levin made many sacrifices so I could have the time to work on this project over the last few years. This book is dedicated to her, as well as to my two wonderful boys, Zev and Max.

The Truth About Denial

1

Bias and Belief

1.1 What Is Denial?

In his 1689 book *An Essay Concerning Human Understanding*, English philosopher John Locke laments the human tendency to close the mind off to unwanted conclusions:

Let ever so much probability hang on one side of a covetous man's reasoning, and money on the other; it is easy to foresee which will outweigh. Earthly minds, like mud walls, resist the strongest batteries: and though, perhaps, sometimes the force of a clear argument may make some impression, yet they nevertheless stand firm, and keep out the enemy, truth, that would captivate or disturb them. Tell a man passionately in love that he is jilted; bring a score of witnesses of the falsehood of his mistress, it is ten to one but three kind words of hers shall invalidate all their testimonies. *Quod volumus, facile credimus*; what suits our wishes, is forwardly believed, is, I suppose, what every one hath more than once experimented: and though men cannot always openly gainsay or resist the force of manifest probabilities that make against them, yet yield they not to the argument.¹

This observation about human nature is pretty uncontroversial. Indeed, as social psychologist Peter Ditto puts it, the pervasive influence of our hopes and fears on our judgment “would likely seem so obvious to the average person as to defy the need for empirical confirmation.”² Individual factual beliefs often derive not from a cold assessment of probabilities but, rather, from a psychological phenomenon sometimes simply called **denial**. Denial

involves the emotionally motivated rejection (or embrace) of a factual claim in the face of strong evidence to the contrary. Easily recognizable examples include denying one's spouse is being unfaithful despite ample evidence that he or she is cheating; denying that one has a terminal illness despite diagnoses to that effect; or denying one is an alcoholic despite a history of heavy drinking with destructive consequences. In such cases we colloquially describe the person as being "in denial." (The word "denial" suggests disbelief rather than a positive assertion, but as a misrepresentation of reality, denial can be expressed in terms of either denying something true or affirming something false: The person denying he is an alcoholic may say "I am not an alcoholic," or, affirmatively, "I can stop drinking anytime I like." The candidate down 20 points in the polls who privately insists that she can still win the election may be in denial.³)

We may find applications of the concept of being "in denial" most familiar in cases of personal difficulties like those just mentioned.⁴ But such cases are structurally identical to many instances of belief of much more public import. One pressing example of tendentious belief in the face of contrary evidence is the sincere denial of the reality, severity, and/or urgency of anthropogenic global warming (AGW). Given adequate information about the clear scientific consensus on the overall situation, no one should be denying AGW with confidence. Just as in the more common, more personal instances of denial, the selective representation of the climate consensus is based on a preexisting, affective attachment to a particular conclusion. Another significant example is the not uncommon belief in the inherent superiority of one's own race or ethnicity—or in the inferiority of another's. When sincerely articulated by someone who is sane and moderately well informed, this sort of denial of reality—just as in the case of someone who wants to disbelieve one's spouse has been unfaithful, or who wants to believe he or she has many more years to live—derives from wanting the world to be a certain way that it evidently isn't. Any sincere statement like "My husband would never do that to me," or "The Armenian genocide is a myth," or "Vaccines

frequently cause injury,” or “President Obama was born in Kenya,” or “My financial success has had nothing to do with my inheritance,” or “The Cowboys are definitely going to win the Super Bowl this year” is an indication that sincere speaker is in denial when the speaker (a) has little reason, all things considered, to believe the claim; (b) has been exposed to good reasons, all things considered, to doubt it; and (c) has some emotional need to believe it that accounts for the belief (i.e., if the emotional need weren’t there, the belief wouldn’t be either).

Beliefs like these are not purely self-generated. Powerful political or economic elites, through their paid agents or media surrogates, may be motivated to deliberately misinform the public on various issues. Such efforts are no doubt helped along by ignorance. Many Americans are uninformed about science, the economy, and many other issues relevant to social and economic policy. Obviously, many Americans deny the reality and severity of climate change. A majority deny the evolution of human beings by natural selection.⁵ When U.S. adults are asked what percentage of the federal budget goes to foreign aid, the median response is 25% (the real foreign aid figure is less than 1%); Americans also grossly overestimate how much those from the U.S. middle class pay in federal income taxes.⁶ Despite the fact that violent crime in the United States has fallen by over 50% since 1992,⁷ year after year a majority of Americans report an overall increase in violent crime.⁸ When asked, in a 2016 Ipsos-MORI poll, what percentage of wealth is held by the bottom 70% of Americans, U.S. respondents guessed 28%, whereas the actual figure is about 7%.⁹ In the same poll, the average U.S. respondent’s guess as to the Muslim population in the United States was 17%, whereas the actual figure is about 1%. Survey after survey shows that voters know very little about political party platforms, and yet voters’ own policy preferences are heavily influenced by what the party elites favor.

But to bring the public along, lies and demagoguery need to find fertile ground. Hitler’s claims that the Jews were responsible for Germany’s economic problems were only effective because they catered to a baseline anti-Semitism on the part of a substantial

portion of the German population. False claims about climate science by vested interests and their allies find a receptive audience in those with preexisting anti-government inclinations. Doctrines upholding the special, divinely chosen status of some particular religious or ethnic group persist because they satisfy powerful emotional needs for affirmation, status, security, and/or meaning. This is why the study of problems caused by the public and private misunderstanding of reality needs to look not just at misinformation but also at the murky psychological processes that allow bias and self-deception to thrive.

The purpose of this book is to examine the pervasive human tendency to deny uncomfortable truths and to discuss how this tendency affects public discourse—as well as private life—on an exceedingly wide range of important topics. The phenomenon of denial, as we shall see, is dependent on **motivated cognition**. “Motivated cognition” refers to the “unconscious tendency of individuals to process information in a manner that suits some end or goal extrinsic to the formation of accurate beliefs.”¹⁰ Motivated cognition happens behind the scenes, but is closely tied to the more overt **rationalization** of belief, which I shall define as the process of retroactively inventing defensive justifications for holding those beliefs formed via motivated cognition. Motivated cognition is about belief formation, whereas rationalization is about maintaining and defending beliefs. Rationalization is thus a kind of second stage for motivated cognition. Unlike motivated cognition, explicit rationalization is a conscious process, though we are often not consciously aware of our motives when we engage in it. (I shall use the familiar phrase **motivated reasoning**—the popular use of which doesn’t generally distinguish between initial motivated cognition and the second-stage rationalization of that way of thinking—to denote the whole process wherein implicit, motivated cognition is followed by the generation of spurious reasons to maintain those sincerely held beliefs formed via motivated cognition.)

Let’s get a little clearer on exactly what “denial” does and does not include, for purposes of this discussion. It does not refer, for instance, simply to being misinformed. I wish to examine denial

strictly in that sense of being “in denial” wherein the denier is exhibiting a kind of emotionally self-protective self-deception. (Denial is often misattributed to ignorance; as I shall discuss further, there is good reason to think that the real issue is motivated reasoning.) Denial, in this context, presumes some exposure to relevant—and unwelcome—facts and constitutes a kind of reaction to them. This sort of self-deception is different from **mendacity**, wherein one purposefully lies to others about the existence of evidence for something, or deliberately misrepresents the evidence. One might know perfectly well, for example, that one’s oil company is responsible for a toxic spill, and respond by actively and consciously engaging in a cover-up and public denial of responsibility.¹¹

Neither am I talking about “spin,” or what philosopher Harry Frankfurt has termed **bullshit**.¹² The bullshitter’s intent is not to lie but, rather, to influence or to create a certain reality, and is simply indifferent as to whether his or her claims are true or false. The job of the trial attorney, the political operative, or the commercial advertiser is neither to uphold the truth nor to lie; rather, the job is to represent one’s client in the best light possible.

Being in denial is also to be distinguished from **wishful thinking**. What wishful thinking has in common with denial is that each fulfills an emotional need of some kind. However, with wishful thinking, there is a belief without solid evidence for a conclusion one way or the other. You might wishfully believe, for example, that an acquaintance is romantically interested in you, despite having no clear positive indication of this. This becomes denial only if you come to discredit strong evidence to the contrary, such as the knowledge that the object of your affections is romantically involved with someone else, or is only attracted to members of a different sex, and so on. Unlike beliefs arising from denial, beliefs arising from wishful thinking can even become what philosopher Neil Van Leeuven calls “self-fulfilling beliefs”: An otherwise unwarranted confidence in, say, romantic or athletic prospects can sometimes contribute to the actual fulfillment of those prospects.¹³ These are also sometimes called “positive

illusions,” and a tendency to experience them may be adaptive, in that a stubborn disposition to maintain a particular belief in the face of contrary evidence might sometimes work in one’s favor.¹⁴ Negative emotions can hamper our ability to function, and some ability to automatically discount the factual sources of some negative emotions may be adaptive. As psychologist Timothy Wilson puts it, people are “equipped with powerful psychological defenses that operate offstage, rationalizing, reinterpreting, and distorting negative information in ways that ameliorate its impact.”¹⁵ (He calls this our “psychological immune system.”) A tendency to unrealistically positive self-appraisal may give us the confidence to overcome daunting challenges. Undue discounting of the odds against us when faced with, say, an external threat, may expedite a productive response by heading off paralyzing fear. Belief in a benevolent higher power may solidify group membership, or provide the comfort we need to endure loss. Unfortunately, what in some contexts might be an adaptive—even charming—facet of human nature can have very bad consequences. Wishful thinking can easily morph into denial when the evidence turns against you, at which point the failure to respond appropriately to the facts can be destructive on a personal, societal, or global scale.

We sometimes use the word “delusional” as a derogatory term for people who we think are in the grips of motivationally biased thinking, but there is an important distinction between denial and **delusion**. Delusions arise from illness or psychiatric disorder (like schizophrenia), or from injury (e.g., phantom limb syndrome), rather than from emotional need.¹⁶ Neurologist Robert Burton describes known delusional conditions like Cotard’s syndrome (in which a person suffers from an unshakeable conviction that he or she is already dead) or Capgras syndrome (in which one suffers from an unshakeable conviction that a loved one has been replaced by an imposter), that often directly result from acute brain-related events like stroke or viral meningitis.¹⁷ In such cases, we may rarely happen also to find some distinct, accompanying emotional need to believe such things, but even if so, we would not attribute

the delusion to that need. Further, a delusional belief need not be based on a rationale the believer actually expects everyone else to accept. In cases of delusion, the victim may not even attempt to rationalize the delusional belief.¹⁸ Someone with Capgras, or who suffers from the delusion that he is in communication with aliens, may not necessarily also believe that others ought to be able to come to the same conclusion by considering publicly available evidence. By contrast, the person in denial is rational in the sense that evidence still matters. Typically, as psychologist Ziva Kunda argued in an influential essay on motivated reasoning, even those who are “motivated to arrive at a particular conclusion attempt to be rational and to construct a justification of their desired conclusion that would persuade a dispassionate observer.”¹⁹ Motivated reasoners are neither divorced from nor indifferent to reality; their perception of reality is just motivationally skewed in nonconscious ways. Nor do we think of people in denial as literally incapable of revising their beliefs, unlike people whose false beliefs can be traced to acute brain injury. Delusion is unusual, abnormal, and pathological, whereas denial is common, normal, and requires no malfunction.

People are motivated to deny reality for many different reasons, including self-interest, a desire to avoid feelings of insecurity or loss of control, or a desire to defend one’s cultural or political identity. **Cognitive dissonance** is the state of mind one experiences when one encounters information that is inconsistent with one’s beliefs. This is *cognitively* disruptive simply because it forces a reassessment of some accustomed representation of reality. Groundbreaking studies on dissonance and dissonance resolution were executed by Leon Festinger in the 1950s, wherein he studied the psychological effects of new, inconsistent information on one’s existing beliefs or worldview.²⁰ He observed a natural, psychological resistance to belief revision as a result of dissonant information. One likely explanation for some of this resistance is an evolved cognitive heuristic telling us that, other things being equal, mental representations of the world built up over time are more likely to be accurate, and so should be favored over new

information up to a point. But Festinger noted an *emotional* component in subjects' responses. Cognitively dissonant information can also be experienced as personally disruptive—undermining the comfort one feels in thinking one has a good grasp of things—and therefore be anxiety inducing. This discomfort spurs an unconscious drive to resolve the dissonance by discounting or otherwise dismissing information that contradicts existing beliefs. In important confirming studies of subjects in an induced dissonant state, social psychologists Andrew Elliot and Patricia Devine demonstrated that “dissonance is experienced as psychological discomfort.”²¹ Further studies by psychologist Eddie Harmon-Jones tested whether the dissonance itself causes the discomfort, or rather simply by some perception of the consequences of being wrong. He confirmed that “dissonance is associated with increased feelings of negative affect even in situations void of aversive consequences.”²²

Most dissonant information one encounters is not particularly emotionally threatening in terms of its content (e.g., “I was sure that only Australia had marsupials, but now I hear that American opossums are marsupials,” or “I thought that low-fat diets were better for losing weight than low-carb diets, and now this magazine article is saying that’s not true”). Such new information just spurs brief confusion, followed, in some cases, by dismissal of the new claim or, in others, a not terribly disruptive update of one’s obsolete beliefs and/or behaviors. In his original studies, however, Festinger found that cognitive dissonance can produce intense emotional discomfort, when the particular change in thinking demanded by the dissonant information threatens a representation of reality to which the subject is emotionally attached. Information can be threatening to the self because it conflicts with one’s desires, expectations, sense of control, or cultural or political identity (e.g., “I was expecting the Rapture on this day, but it didn’t happen,” or “I was sure Hillary Clinton was going to win the election, but she didn’t”).²³ In other words, cognitive dissonance can refer either to the “plain vanilla” dissonant effect of unexpected information or to the “extra spicy” dissonance experienced upon receiving unwanted information. The effects of the latter feelings of dissonance are

Visit <https://ebookmass.com> today to explore

a vast collection of ebooks across various genres, available in popular formats like PDF, EPUB, and MOBI, fully compatible with all devices. Enjoy a seamless reading experience and effortlessly download high-quality materials in just a few simple steps. Plus, don't miss out on exciting offers that let you access a wealth of knowledge at the best prices!

Exploring the Variety of Random Documents with Different Content

Kello puoli kahdeksan oli tori jo aivan tungokseen asti täynnä väkeä. Jokaisella neliöjalan suuruisella alalla maata, jokaisella parvekkeella, kaikissa ikkunoissa, kaikissa pylväistöissä, kaikilla katoilla pohjoisessa, idässä etelässä ja länessä, pidellen kiinni savupiipista ja riippuen korkealla vahtirakennuksen pyramiidimaisten tornien huipuissa, istuen hajareisin vanhan ristin poikkipuulla, tirkistellen kirkontornin muurinsakarain välistä ja linnan ampuma-aukoista oli ihmisiä, jotka olivat kokoontuneet, sulloutuneet yhteen ja pinoutuneet nähdäkseen tämänaamuisen surunäytelmän.

Millainen kirjava joukko se olikaan! Toiset keltaisissa ja punaisissa, toiset mustissa puvuissa, miehiä, naisia ja lapsia, viimemainitut istuen omaistensa olkapäillä. Muutamien silmät verestivät ja heidän kasvonsa olivat kalpeat, muutamat seisoivat paikoillaan punertavin poskin ja hymyilevin huulin, toiset laskivat leikkiä kuin markkinatorilla ja toiset tervehtivät äänekkäästi katoilla istuvia tovereitaan. Millaisen näytelmän he itse tarjosivatkaan.

Torin koilliskulmassa Scotch- ja English-katujen välissä istui noin viisikymmentä puseropukuista miestä ja poikaa lihakauppojen kauas esiintyöntyvillä katoilla. He huusivat huonoja sukkeluuksia muutamille huonomaineisille naisille, jotka katselivat torille erään talon ikkunoista. Tämä talo oli rakennettu pilareiden varaan muutaman kaivon yläpuolelle ja sitä sanottiin Carnabyin Turhuudeksi.

Vahtirakennuksen katolla seisoi viisi tahi kuusi punatakkista sotilasta. Muudan mies piippu hampaissaan nojautui rintavarustukseen ja heitteli lentosuukkosia eräälle pienelle keimailevalle tarjoilijattarelle, joka nauraan hihitti hänen verhon takaa vastakkaisesta talosta. Alhaalla tungeksivan väkijoukon keskellä olivat avonaiset vaunut. Niissä istui muudan komea

harmaapartainen mies, joka oli pukeutunut mustaan samettiviittaan ja takkiin, joka oli koristettu pitseillä ja röyhelöillä. Hänen vieressään istui hento nuori tyttö, joka oli korviin asti kietoutunut turkksiin. Aamu oli pistävän kylmä, mutta tämäkään arka ihmistaimi ei ollut voinut vastustaa kiusausta lähteä katsomaan odotettua tapahtumaa. Missä hän nyt on ja mitä hänestä on tullut?

Näytelmää todellakin, sielun silmille yhtä kirjavaa näytelmää kuin ruumiillisellekin näköaistille.

Rintoja, poltinraudalla merkittyjä, löyhkääviä ja inhoittavia saastaisuudessaan. Rikoksienvahleitten vangitsemaa sydämiä. Kuumia valloilleen laskettuja intohimoja. Huutavia ristiriitaisuuksia. Muutamia, jotka öisin löivät rintoihinsa tuskissaan ja katumoissaan, ja muutamia, jotka eivät tienneet, kuinka he omantunnon silmiltä piilottaisivat ne salaiset synnit, jotka myrkyttivät heidän mieltään.

Tässä suuressa tungoksessa oli ihmisiä, jotka tunsivat olevansa yksinään, aivan yksinään, ja jotka joskus nauroivat ja joskus vapisivat.

Siellä oli kunnialiisiakin miehiä ja naisia, jotka olivat tulleet sinne uteliaisuudesta ja jostakin muusta voimakkaammasta vaikutteesta kuin he itse tiesivätkään. Kuinka tulisivat tuomitut suhtautumaan kohtaloonsa? Tekisivätkö he sen raukkamaisesti peläten, pelottoman urhoollisestikö vai eläimellisen välinpitämättömästi? Kuolema odotti — heltymätön ja kaikki voittava. Kuinka tulee kuolevainen ihmisen käyttäytymään joutuessaan vastakkain sen kanssa? Se oli suuri arvoitus silloin ja se on sellainen vieläkin.

Tänä aamuna kello kahdeksan aiottiin mestata pari miestä. Ihmiset kääntyivät alituisesti katsomaan kelloa. Se oli

auringonosoittimen vieressä vanhan kaupungintalon kupoolissa. Kuinka hitaasti sen vastahakoiset osoittimet siirtyivätkään! Jumala antakoon heille anteeksi, mutta väkijoukossa oli sellaisiakin, jotka olisivat halunneet kiuruhtaa kellon tyyntä käyntiä, jos he vain olisivat voineet. Ja muutamia minuutteja enemmän tahi vähemmän tässä tahi tulevassa maailmassa, mitä ne merkitsevätkään siinä suuressa lopputilissä, mikä tuomittuja odotti?

* * * * *

Tuomitut istuivat kahden eräässä vahtirakennuksen huoneessa. Heidät oli tuotu sinne linnasta yöllä.

"Tänään taistelemme viime taistelumme", sanoi Ralph. "Vihollinen valloittaa leirimme, mutta Jumalan avulla saavutamme kuitenkin voiton. Älkäämme milloinkaan laskeko lippua. Rohkaiskaa mielenne! Koettakaa olla urhoollinen! Muutamia nopeita minuutteja vielä ja kaikki on ohi."

Sim istui kyyristyneenä takan ääressä väänellen laihoja käsiään tahi repien pitkää harmaata tukkaansa.

"Ralph, siitä ei tule mitään. Jumala ei voi sallia sen tapahtua."

"Karkoittakaa sellaiset ajatuksset mielestänne", vastasi Ralph. "Jumala on tuonut meidät täenne."

Sim hyppäsi seisoalleen ja huusi: "Siinä tapauksessa en suostu siihen milloinkaan — en milloinkaan!"

Ralph laski kätensä lempeästi, mutta lujasti Simin käivarrelle painaen hänet takaisin tuoliin.

Torilta kuului laulua, johon sekaantui ivallisia huutoja ja naurua.

"Kuuntele!" huusi Sim; "kuuntele heitä jälleen, kuuntele!"

Sim kallisti päättään ja kuunteli. Sitten hypäten seisoalleen hän huusi hurjemmin kuin milloinkaan ennen:

"Ei, ei, ei milloinkaan!"

Ralph tarttui häntä vielä kerran käsvarteen ja hiljaa vaikeroiden vaipui miesraukka takaisin tuoliinsa.

* * * *

Vahtirakennuksen käytävissä ja suurimmassa huoneessa ruvettiin äkkiä meluamaan.

"Missä sheriffi on?" kysyttiin joka suunnalta.

Willy Ray oli siellä ja hän oli monta tuntia jutellut kahden kesken sheriffin apulaisen kanssa.

"Tässä on tunnustus tarpeellisine allekirjoituksineen", sanoi hän viidennenkymmenennen kerran kävellessään hermostuneesti edestakaisin.

"Siitä ei ole mitään hyötyä. Kuninkaan armahduksetta tahi lykkäyksettä mestaus on toimitettava."

"Mutta todistajathan saapuvat tänne tunnin kuluessa. Lykätkää mestauta ainoastaan pieni lyhyt tunti, niin heidän täytyy ehtiä tänne."

"Mahdotonta. Kuningas on allekirjoittanut kuolemantuomion, jota meidän pitää kirjaimellisesti seurata."

"Jumala taivaassa! Ettekö näe ja ymmärrä, että jos niin tapahtuu, kuolee kaksi viatonta miestä?"

"Minun asiani ei ole ajatella, minun pitää vain toimia."

"Missä on päällikköne? Voidaanko mestaus toimittaa hänettä?"

"Voidaan ja meidän on pakko."

* * * *

Tornikello oli kymmentä minuuttia vaille kahdeksan. Muudan kalpeakasvoinen mies joukossa alkoi veisata.

"Tukkikaa sen kveekariroiston suu!" huudettiin lihakauppojen katoilta. Samalla alkoivat puseropukuiset miehet laulaa jotakin renkutusta. Mutta mies jatkoi vain veisuutaan, muut yhtyivät siihen ja pian koveni virsi voimakkaaksi sävelaalloksi, kohisten tämän ihmismeren yläpuolella.

Mutta kello alkoi lyödä ja ennenkuin viimeinen lyönti oli lakannut kuulumasta, avattiin muudan vahtirakennuksen ikkuna ja joukko miehiä tuli ulos.

Väkijoukko vaikeni silmänräpäyksessä.

"Missä Wilfrey Lawson on?" kuiskasi muudan.

Sheriffiä ei näkynyt muiden joukossa. Alisheriffi ja muudan lihavahko mustiin pukeutunut mies seisovat vierekkäin.

Niiden joukossa, jotka torilla seisovat lähinnä mestauslavaa, oli eräs henkilö, jonka mekin tunnemme. Robbie Anderson oli kävellyt torilla koko pitkän yön. Hän ei ollut vainut poistua paikaltaan. Hän ensiksi huomasikin ne molemmat miehet, jotka seurasivat pappia. Toinen heistä, harteikas mies, käveli lujin askelin pelkäämättä tietään. Nojautuneena hänen käsvianteensa horjui toinen eteenpäin pää painuksissa; hänen tukkansa oli harmaampi ja hänen käyntinsä horjuvampi kuin ennen. Ihmiset nousivat varpailleen nähdäkseen vilahduksen heistä.

"Tämä on hirmuista", kuiskasi Sim.

"Vain minuutti vielä ja sitten on kaikki ohi", vastasi Ralph.

Sim purskahti itkuun ja hänen koko ruumiinsa vapisi.

"Rohkaiskaa mielenne, vanha ystäväni", sanoi Ralph, joka oli itsekin järkytetty huolimatta kehoittavista sanoistaan. "Vain minuutti ja sitten kohtaamme toisemme jälleen. Olkaa sen vuoksi rohkea älkääkä pelätkö."

Sim koetti tukahduttaa mielenliikutuksensa ja onnistuikin. Hänen kynneleensä kuivuivat, mutta hänen kasvojensa ilme muuttui hurjaksi, mitä Ralph pelkäsi enemmän kuin kyyneliä.

"Olkaa rauhallinen, Sim", kuiskasi hän; "olkaa tyyni älkääkä virkkako mitään."

Alisheriffi lähestyi Ralphia.

"Haluatteko pyytää jotakin?" kysyi hän.

"En."

"Entä te?" sanoi upseeri kääntyen Ralphin toverin puoleen.

Sim koetti hillitää mieltään.

"Hänellä ei ole mitään sanottavaa", sanoi Ralph tynnesti. Sitten hän kuiskasi jälleen Simin korvaan: "Olkaa rohkea, ystäväni."

Irroittaen käsivartensa Simin suonenedontapaisesta otteesta riisui hän pitkän takkinsa yltään. Samalla valaisi hänen kasvojaan kalpea auringonsäde. Seurasi painostava hiljaisuus.

Silloin huitoen hurjasti käsivarsillaan hyökkäsi Sim esille ja tarttuen alisheriffiä käsivarteen hän huusi hermostuneesti:

"Minulla on jotakin sanottavaa. Hän on viaton — viekää minut takaisin vankilaan ja antakaa minun todistaa se — hän on viaton — se on totta — se on totta — antakaa minun todistaa se!"

Ralph meni surullisen näköisenä Simin luo ja sanoi: "Silmänräpäys vielä ja kätemme yhtyvät taivaassa."

Mutta nyt huomattiin jotakin liikehtimistä taempana. Sheriffi itse tuli ikkunasta ja lähestyi mestauslavaa. Häntä seurasivat Willy Ray ja John Jackson. Kaksi naista seisoi vierekkäin heidän takanaan, Rotha ja rouva Garth.

Willy lähestyi kietoen käsivartensa veljensä kaulaan.

"Jumala on ollut armollinen meille!" huudahti hän itkien.

Ralph näytti hämmästyneeltä. Sheriffi sanoi jotakin hänelle, mitä hän ei kuullut. Ihmisetkään eivät kuulleet sanoja, mutta kansan suuren sydämen nopea myötämielisyys käsitti silmänräpäyksessä kuulumattomiin häipyneen sanoman.

"Armahdettu, armahdettu!" huusi ainakin viisikymmentä ääntä.

Muudan nainen pyörtyi ikkunan luona taempana. Nainen oli Rotha.

Molemmat miehet katselivat kummastuneina ympärilleen, kun heidät viettiin pois. He kävelivät kuin unissaan.

"Pelastetut, pelastetut, pelastetut!"

Kansa puhkesi nyt voimakkaihin riemuhuutoihin. Se kuulosti yhdeltä ainoalta voimakkaalta ääneltä, kovemmalta kuin myrskyn jyrinä vuoristossa ja syvemmältä kuin valtameren kohina.

LI.

KUUSI KUUKAUTTA MYÖHEMMIN.

Cumbrialainen kesä oli parhaimmillaan. Bracken Mere oli kirkas kuin kuvastin. Kukkulat olivat viheriötä, harmaita ja purppuran värisiä aina huipuille asti, ja niiden piirteet kuvastuivat selvästi taivasta vasten. Taivaskin olisi ollut aivan pilvetön, ellei pitkä suikale poimitettua valkoista olisi leijaillut sen laajalla sinisellä pinnalla. Vesiputous näytti kokoonkäärytyltä lipulta. Tiheän lehvistön peitossa virtaava kuivunut joki lorisi hiljaa. Aurinko paistoi kuumasti ja hyönteisten surina vaikutti nukuttavasti.

Joukko onnellisia ihmisiä oli kokoontunut Shoulthwaite Mossin vanhan päärakennuksen ja sen vieritse johtavan maantien väliselle niitylle. Oli wythburniläisten urheilupäivä ja tänä vuonna vietettiin sitä Shoulthwaitessä. Sinne tänne niityn varjoisimpiin soppiin oli pystytetty telttoja, ja rouva Branthwaite lempeine kasvoineen oli määritty Shoulthwaiten talouden vierasvaraisuuden päälliköksi ja jakajaksi.

"Täällä ei kitsastella ollenkaan", sanoi hänen miehensä veitikka silmännurkassaan ja tuntien veden tulevan suuhunsa tullessaan

tarkastelemaan katettuja pöytää. Matthew Branthwaite komeili vielä kerran kirkkopuvussaan, jolla vanha kutoja kaikkea muuta kuin oikeaoppisen sydämensä ahdasmielisyydessä harvoin kunnioitti tätä tärkeätä päivää. Rouva Rayn molemmat voimakkaat pojat olivat kantaneet äitinsä niitylle tuolissaan. Hänen lempeät vanhat kasvonsa näyttivät vielä rauhallisemmilta ja tyynemmiltä kuin ennen. Ihmiset sanoivat hänen halvaantumisensa alkavan jo mennä ohi. Matthew itse, joka ei milloinkaan ollut surullisesti suhtautunut vanhan naapurinsa vammaan, seisoi tänään hänen tuolinsa vieressä sinkautellen hänelle viisaita sananlaskujaan ja ollen aivan varma, että naapuri ymmärsi jokaisen sanan niistä.

"Rouva on vielä melko reipas noin vanhaksi", sanoo hän, "ja tulee vielä kauan olemaankin."

Rouva Rayn jalkojen juuressa lepää Willy ruohikossa puettuna siniseen nuttuun ja leveälieriseen hattuun, jossa on sulka. Willyn kasvot kuuluvat niihin, joihin suru painaa leimansa. Hänen takanaan nojautuen veräjään, jonka kautta päästään pihasta niitylle, seisoo Ralph olkihattu päässään ja yllään leveäkauluksinen pusero. Hän näyttää vuosia nuoremmalta kuin hänet viime kerran nähdessämme. Juuri nyt nauraa hän sydämellisesti oppilasjoukolle, joka huvittelee läheisyydessä arvan heittämisellä. Muudan lihava pieni poikanen on hakenut pari piikiveä ja sittenkuin hän jotenkin huomaamatta ja salaperäisesti on piilottanut ne selkänsä taakse, kohottaa hän ne korkealle pienissä nyrkkiin puristetuissa käsissään ja sanoo:

"Heipä, heipä, ka, kumman otat sa, oikeanko vai vasemman?"

"Mitä siansaksaa tuo on?" sanoo Monsey Laman itse.

"Minä heitän kuperkeikkoja, minä", huutaa pieni pyöreäpäinen veitikka. Ja hetkisen kuluttua heittää pieni maalaisleikinlaskija kuperkeikkoja kuperikolikosta.

Niityn keskellä pienen innostuneen katselijajoukon keskellä painii pari miestä. Alastomina vyötäreihin asti temmeltävät he ankarassa sylipainissa. Muutamien metrien päässä heistä nähdään toinen pieni joukko miehiä ja naisia seisovan ympyrässä ja pitävän toisiaan käsistä. Muudan ujo nuori tyttö kulkee ympyrän sisällä kantaen tyynyä. He leikkivät niin sanottua "tyynyleikkiä".

Niityn muutamassa nurkassa on pensaikko, jossa kasvaa paljon valkoisia ja punaisia villejä ruusuja. Robbie Anderson, jonka juuri on onnistunut vapautua muutamasta poikalaumasta, joka oli kiivennyt hänen olkapäilleen ja tarrautunut hänen jalkoihinsa, koettaa saada Liisa Branthwaiten uskomaan, että tämän kukkivan piilopaikan keskellä on jotakin hyvin kummallista ja ihmeellistä.

"Se on hirveän mukavaa", sanoo hän hyvin epämääräisesti. "Tule, tyttöseni, katsomaan."

Mutta Liisa kieltyy jyrkästi.

Asia on nimittäin niin, että Liisa myöntymisestään luulee saavansa rangaistukseksi suukkosen. Hänen ei todellisuudessa ole mitään erityistä tällaista vaihtokauppa vastaan, mutta kun Robbie on niin innokas, on hän päättänyt oikean naisen tapaan kiihoittaa Robbien halua tilapäisellä vastustamisella.

"Sinne minä nyt en ainakaan lähde", sanoo hän tarkoittavasti nauraen kädet sivuillaan. Ja hetkisen kuluttua sipsuttelee hän tiehensä pienillä sievillä jaloillaan.

Suuren koiralauman ympäröimänä palaa Robbie kentän keskelle, jossa painijat ovat siirtyneet muutamien nuorukaisten tieltä, jotka aikovat lähteä juoksemaan kilpaa vuorille. Robbiekin heittää nutun yltään ja lakin päästään ja vetää vyönsä kireämmälle.

"Mitä nyt, mihin sinä nyt olet lähdössä?" kysyy Liisa, joka samalla lähestyy veitikka silmännurkkaan alkaen kiusoitella sulhastaan. "Aiotko sinäkin juosta? Sinähän olet vain poikanen vielä; et suinkaan aio voittaa?"

"Odota vain ja katso, tyttöseni", sanoo Robbie peittelemättömän hyväntuulisesti.

"Tulet luistamaan koko vuoren rinteen alas asti, saat olla aivan varma siitä", sanoo Liisa.

"Käyköön niin, sillä sinullahan on valmiina lämmintä puuroa katkenneiden jalkojeni hauteeksi", sanoo Robbie.

"Uskaltaisin tuskin yrittääkäään, jos olisin sinun sijassasi", jatkaa Liisa katselijoiden suureksi huviksi. "Odota, kunnes sinusta kasvaa mies, Robbie."

Kilpailijat, heitä on kuusi, ovat nyt asettuneet paikoilleen. Lähtömerkki annetaan ja he hyökkäävät taipaleelle.

He juoksevat jyrkkää ja rosoista High Seatiä kohti. Ensimmäinen, joka saavuttaa miehen huipulla ja sitten ehtii ennen muita niitylle, saa palkinnon.

Katsokaa, kuinka he juoksevat kivien ja purojen yli, tiheiden pensaikkojen ja suuria puita kasvavien metsikköjen halki. Nyt katoavat he niityllä seisovien katselijoiden näkyvistä, nyt näkyvät he

jälleen ja nyt he taasen katoavat; nyt ilmestyy kolme heistä näkyviin lähellä huippua.

Alhaalla niityllä on jännitys saavuttanut huippunsa. Liisa on hirveästi kiihkoissaan.

"Robbie on ensimmäinen — ei — on — ei — kannustakaa häntä, tehkää se! Kiiruhda — kiiruhda!"

Muudan on päässyt huipulle ja pari muuta seuraa häntä kintereillä. Nyt he laskeutuvat alas juosten, hyppien ja lentäen. Nyt he ovat täällä ja — ja Robbie on todellakin ensimmäinen!

"Hyvin juostu, mainiosti, kaksitoista minuuttia, hyvin tehty!"

"No, no, olen aina sanonut sinun ottavan pitkiä askelia, Robbie", sanoo Matthew.

"Mutta mitä sinä sanot?" sanoo Robbie huohottaen, pukiessaan nuttua ylleen, Liisalle, joka koettaa näyttää hajamieliseltä ja välinpitämättömältä.

"Mitä? Sanoitko minulle jotakin? Ehkä et kiertänytkään Ukkoa. Olet aina ollut sellainen veitikka."

"Tässä on sinulle veitikkaa." Robbie oli kiertänyt kätensä Liisan vyötäreille ja vei hänet mukanaan kukkivien ruusupensaiden sekaan. Liisa huomasi Robbien pitävän lujasti kiinni. Hän oli niin sanomattoman vankka. Mitä hyödyttikään ruveta rimpuilemaan irti?

Pari vanhempaa naista katseli huvitettuina Liisan turhia ponnisteluja.

"Otaksun sinun tietävän, että heidän on määrä mennä naimisiin", sanoi toinen.

"Luulen niin", vastasi toinen; "ja olen kuullut Ralphin vuokranneen Robbielle palasen maata ja lahjoittaneen hänelle hevosen."

Matthew Brathwaite oli palannut paikoilleen rouva Rayn tuolin viereen.

"Missä Rotha on?" kysyi vanha kutoja.

"Hän sanoi menevänsä hakemaan isäänsä", sanoi Willy ruohikosta, jossa hän vielä lepäsi äitinsä jalkain juuressa.

"Teitte tyhmästi salliessanne tytön palata Fornsideen isäänsä luo", sanoi Matthew tarkoittavasti hymyillen.

"Etkö voinut pitää häntä luonasi täällä? No, olet sinäkin mies."

Willy ei vastaa mitään vanhan kutojan leikinlaskuun. Juuri samalla huomataan Rothan isineen tulevan niitylle kaukaisimmasta portista.

Ralph menee heitä vastaan ja lausuu heidät tervetulleiksi.

Sim on vanhentunut nopeasti näinä viime kuukausina, mutta hän näyttää iloisemmalta ja tynnemmältä. Laaksolaiset ovat kaikin tavoin koettaneet hyvittää entisen vääryytensä häntä kohtaan. Hän vastaanottaa heidän sovinnolliset huomaavaisuutensa melkein liian selvästi huomattavilla yrityksillä olla sydämellinen, sillä hän ei ole enää niin arka kuin ennen.

Ralph vie Rothan istumaan tyhjään tuoliin äitinsä viereen.

"Iloinen sydän punastuttaa posket", sanoo Matthew tytölle. Ja Rothan kasvot ansaitsevatkin tämän kohteliaisuuden. Hän on tänään niin terveen näköinen kuin hän aina on ollut kaunis. Mutta hänen kauneudessaan on nyt jotakin, mitä emme ole siinä ennen huomanneet. Pitkät tummat ripset puoleksi piilottavat ja puoleksi paljastavat lempeämmän katseen kuin milloinkaan ennen on loistanut näistä ruskeista syvistä silmistä. Tytön kasvojen yleisilme ei ole naurava eikä surullinen, vaan tuollainen kuvaamaton jokin, mikä on näiden molempien välillä, kun sydän jälleen surujen hahduttua saa iloita — kuten huhtikuun päivän auringonpaiste.

"Näyttää aivan siltä kuin vihdoinkin olisimme päässeet aidan aurinkoiselle puolelle, Rotha", sanoo Ralph hänen vieressään leikkien olkihatullaan.

Heidän läheisyydessään syntyy aikamoinen temmellys. Opettaja, joka kehuu jalkojaan piirikunnan nopeimmiksi, on vannoutunut juoksemaan kiinni kaniinin. Hän ryhtyy yritykseensä heti ja onnistuu parin sadan metrin päässä.

"Täällä ei ole ketään pieni vikkelän ranskalaisemme vertaista", sanoo Matthew, "olipa sitten kysymyksessä kaniinin kiinniottaminen tahi vanhan Nicky Stevensin pilkkaaminen."

Reuben Thwaite, joka tulee juuri parahiksi kuullakseen kutojan sukkeluuden, nauraa sydämellisesti.

"Mutta on olemassa eräs esine, jota en vielä milloinkaan ole saanut kiinni, Reuben", sanoo Monsey.

"Mikä se sitten olisi?" kysyy pieni silmiään räpyttelevä laaksolainen.

"Aave ja lantakasa!"

"He, he, hänellä on pojан mieli, tuolla pienellä miehellä", sanoo Matthew sellaisen miehen tapaan, joka tietää tekevänsä itsenäisen huomautuksen.

Nyt laskee aurinko Noddle Fellin ja Bleaberryn taakse. Leikit ovat loppuneet, mutta päivän huvitukset eivät ole vielä kaikki. Sittenkuin pimeys on kietonut niityn ja vuoret vaippaansa, on Shoulthwaite Mossin keittiö täynnä iloisia ihmisiä. Wythburnin nuoret naiset ovat tuoneet mukanaan rukkinsa ja istuvat nyt vierekkäin ollen kehräävinään. Nuorukaiset ovat kokoutuneet pihalle. Vanhemmat laaksolaiset ovat toisessa huoneessa rouva Rayn luona.

Nyt kilahtaa pikku kivi ikkunaan.

"Mitä ihmeessä se on?" sanoo eräs nuori tytö hyvin hämmästyneenä.

Muudan rohkeimmista naisista menee ovelle.

"Ei, mutta täällähän on eräs nuorukainen!" sanoo hän kovasti hämillään.

Odottamaton vieras tulee keittiöön ja hänen kintereillään paljon muita. He istuutuvat pöydälle, lavitsoille, jakkaroille, rukkien väliin, suoraan sanoen joka paikkaan.

Millaisia kujeita nyt seuraakaan! Millaisia juttuja! Miten sydämellistä naurua ja millaista laulua!

Ralph tulee yläkerrasta ja kaikki lausuvat hänet tervetulleeksi. Häntä kehoitetaan laulamaan. Kyllä hän osaa laulaa. Hän lauloi aina

ennenkin ja hänen pitää laulaa nytkin.

"Laulan teille jotakin, jonka kuulin Lancasterissä", sanoo hän.

"Mistä sitten — Lancasterin noidistako?"

"Kuka sen on kirjoittanut — pieni Monseyko?"

"Ei, vaan joku Monseyta suurempi mies", sanoo Ralph hymyillen.

"Hähän olisikin kääpiö, ellei hän olisi opettajaa suurempi", sanoo Liisa Branthwaite, jolla oli niin majesteetillinen vartalo.

Sitten lauloi Ralph täyteläisellä äänellään: "Kuumaa aurinkoa säälä pelkää."

Rukkien hiljainen hyrinä tuntui sopivan tahdiksi tälle kauniille vanhalle laululle.

Laddiekin, paimenkoira, oli siellä. Se makasi Ralphin jaloissa totisen näköisenä. Nähtävästi mietti se sitä vaikeaa arvoitusta, mikä koskee koirien asemaa tässä maailmassa.

"Enkö kuullut nimeäni mainittavan hetkinen sitten?" sanoi joku oven takaa. Puhujan pää näyttäytyi samalla. Opettaja Lamanhan siellä oli. Hänet oli karkoitettu vanhusten joukkoon.

"Tulkaa vain tänne, opettaja", sanoo Robbie Anderson. "Onko kellään mitään pienä teatterinäytäntöä vastaan?"

Kun ei kukaan näyttänyt olevan hyvinkään vastaan, asetti hän nojatuolin keittiön nurkkaan selkämystä katsojiin päin.

Monsey nousi seisomaan sille. Robbie meni ulos, mutta palasi hetkisen kuluttua hyvin juhlallisen näköisenä, lähestyi tuolia, taivutti toisen polvensa ja alkoi lausua:

"Ah, oisinpa vain sormikas ma kädessä nyt tuossa, niin poskeasi vienoa ma sillä koskettaisin."

Äänekäs naurunpuuska palkitsi tämän hyökkäyksen traagillisen laulunjumalattaren elämää vastaan. Mutta kun opettaja sanoi korkeudestaan teeskennellyllä vienolla äänellä (täydellisesti tarpeeton taiteellinen ponnistus):

"Etkö ole Romeo, muudan Montagueista?"

ja kun otaksuttu Romeo siihen polvistuen vastasi:

"En kumpainenkaan, kaunis neitiseni, jolleivät he teitä osaa miellyttää."

olivat katsojat melkein kuolla nauruun. Näyttelijät eivät nähtävästi välittäneet lainkaan aikaansaamastaan vaikutuksesta, vaan antautuivat tehtäväensä tunnollisesti ja innostuneesti, kuten todelliset näyttelijät ainakin.

Pieni opettaja hymyili lempeästi, suloisesti ja lumoavasti. Robbie läähähti ja huohotti, huokaili ja vaikeroi.

"Onko milloinkaan nähty miehen käyttäytyvän noin?" sanoi Liisa pyyhkien naurunpuuskien houkuttelemia kyyneliä poskiltaan.

"Odota vähän", sanoi Robbie poiketen liian paljon osastaan.

Robbie oli nähty Carlislessa, että tämän surunäytelmän toimintaan kuului kukkakimpun heittäminen Julielle parvekkeelle. Robbie oli jo hankkinut sellaisen itselleen ja odottaessaan hetkeä, jolloin hänen pitäisi käyttää sitä, oli hän asettanut sen taakseen lattialle.

Mutta innostuksissaan ei hän ollut huomannutkaan, että Liisa oli hiipinyt lähemmäksi ja siepannut sen pois.

"Missä kukat ovat?" huusi Romeo kaikkea muuta kuin lempeästi.

Kun kukkavihko ojennettiin polvistuneelle rakastajalle, huomattiin sen olevan kolme kertaa niin suuren kuin Julien pää.

Näytteleminen loppui nyt äkkiä. Rukit siirrettiin syrjään, viulu haettiin esille ja ruvettiin tanssimaan.

"Kaikki muu voidaan pysähdyttää kulussaan, paitsi aika", sanoi Matthew

Branthwaite tullen huoneeseen hattuineen ja takkeineen.

Illan hauskuudet olivat lopussa. Vieraiden oli hajaannuttava.

Tytöt panivat myssyt päähäänsä ja huivit hartioilleen, ja nuorukaiset kantoivat rukkeja.

Suurin osa vieraista aikoi palata kylään järven yli veneellä ja Rotha,

Ralph ja Willy saattelivat heitä Waters Headiin. Sim jäi rouva Rayn luo.

Kuinka kaunis ilta tämä olikaan! Täysikuu loisti tummansiniseltä tähtikirkkaalta taivaalta. Maininkien hitaat loiskahdukset rantaa

vasten kuuluivat kovemmin kuin veneen laitoja vastaan liplattavat aallot. Ei tuulen henkäystäkään tuntunut. Järvi oli muutamien penikulmien pituinen. Se oli rasvatyni ja kuunvalon elävöittämä. Siellä, missä joku kallio rikkoi nopean mutta tyynen virran pinnan, väähtelevät säteet lähettivät ympärilleen oikeita valovirtoja. Puoleksi maalla ja puoleksi vedessä lepäävä vene oli kuin hopeaseppaleen ympäröimä. Kun heikko tuuli silloin tällöin pani veden aaltoilemaan, rakensivat lukemattomat tähdet valkoisen tien veteen kaukaa hopeanhohuoisesta kuusta.

Ei ainoatakaan asuntoa järven rannoilla, ei elämän merkkiäkään, aaltojen hiljaista loiskumista vain rannan kiviä vasten. Mutta hiljaa, mikä tuo kimeä läpitunkeva huuto oli? Suurkuovi siellä vain kirkuu. Ja yölinnun poistuttua tuntui hiljaisuus vielä painostavammalta kuin ennen.

Kyläläiset, tytöt ja pojat, vanhat miehet ja naiset, astuivat veneeseen. Robbie Anderson ja kolme muuta nuorukaista tarttuvat airoihin.

"Soudamme kotiin tuossa tuokiossa", sanoi Liisa, kun Ralph ja Willy työnsivät veneen vesille.

"Kuulkaahan tyttöä!" huudahti Matthew. "'Me koirat tapoimme jäniksen', sanoi rottakoira rakille."

Filosoofi oli laukaissut viimeisen maalaissanlaskunsa, minkä milloinkaan tulemme kuulemaan hänen vanhoilta puhelailta huuliltaan.

Kun vene oli päässyt irti ja pojat alkoivat soutaa kovasti vastavirtaa, rupesivat tytöt laulamaan.

Nuo kolme, jotka jäivät seisomaan Waters Headiin, kuuntelivat kauan hiljeneviä ääniä.

Polulta kuuluvat askeleet rikkoivat vihdoin lumouksen. Sieltä tuli yksinäinen nainen, murtunut ja heikko. Hän sivuutti heidät sanomatta mitään.

Veljekset katsahtivat toisiinsa.

"Joe-raukka!" sanoi Rotha melkein kuiskaten.

Mutta nuoren tytön ilo oli niin suuri, että hän voi kestää tämän muiston. Hän oli vihdoinkin oppinut tuntemaan oman sydämensä.

Willy astui Rothan ja Ralphin väliin. Hän oli syvästi liikutettu. Hän oli aikeissa luopua elämänsä unelmasta. Hän koetti puhua, mutta keskeytti. Hän koetti jälleen, mutta keskeytti taasen. Silloin hän tarttui Rothan käteen ja laski sen Ralphin kouraan mennen hiljaa tiehensä.

Ja nyt nämä molemmat, joiden sydämet olivat jo kauan kuuluneet toisilleen, mutta jotka suru oli erottanut, joita onnettomuudet olivat jalostaneet ja kärsimykset puhdistaneet, seisoivat käsi kädessä kirkkaassa kuutamossa.

Tämän jälkeen on menneisyys kuollut ja kuitenkin elävä heille. Se, mikä kylvettiin surussa, on kasvanut onneksi, ja se, mikä kylvettiin kärsimyksissä, on muuttunut rakkaudeksi.

Ja niin vanha väsynyt maailmamme liikkuu eteenpäin ja tosi on tänään, kuten eilenkin, että Jumalalla on oikealla puolellaan se, jonka päällä hänen kätensä lepää.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ERÄÄN RIKOKSEN
VARJO ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1

with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information

about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or

damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED,

INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will

remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many

small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate.

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.

Welcome to our website – the perfect destination for book lovers and knowledge seekers. We believe that every book holds a new world, offering opportunities for learning, discovery, and personal growth. That's why we are dedicated to bringing you a diverse collection of books, ranging from classic literature and specialized publications to self-development guides and children's books.

More than just a book-buying platform, we strive to be a bridge connecting you with timeless cultural and intellectual values. With an elegant, user-friendly interface and a smart search system, you can quickly find the books that best suit your interests. Additionally, our special promotions and home delivery services help you save time and fully enjoy the joy of reading.

Join us on a journey of knowledge exploration, passion nurturing, and personal growth every day!